

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การนำเคลื่อนที่และการแปรรูปต้นไม้สักที่ถูกตัดจากสวนป่า

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๑๖๑๐.๒/๑๑๗๐๗ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมป่าไม้ได้รับหนังสือจังหวัดอุดรธานีเพื่อหารือข้อกฎหมายสรุปความได้ว่า นาย ล. ได้ขึ้นทะเบียนที่ดินในท้องที่ตำบลท่าแฝก อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรธานี โดยมีต้นไม้สัก ๒,๗๐๐ ต้น เป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าจังหวัดอุดรธานี เล่มที่ ๘๗ ฉบับที่ ๑๒ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ได้แจ้งการตัดหรือโค่นไม้ที่ได้มาจากการทำสวนป่า (สป.๑๒) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และได้ดำเนินการตัดต้นไม้สักไปแล้วจำนวน ๑,๗๕๒ ต้น/ท่อน แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่ออกหนังสือรับรองการแจ้งตัดหรือโค่นไม้ที่ได้มาจากการทำสวนป่า (สป.๑๓) ให้กับนาย ล. ในระหว่างการดำเนินการตัดไม้ดังกล่าว นาง บ. ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรท่าปลา จังหวัดอุดรธานี ให้ดำเนินคดีแก่นาย ล. ในข้อหาลักทรัพย์ โดยอ้างว่า ต้นไม้สักที่นาย ล. แจ้งตัดเป็นของตน ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าต้นไม้สักที่ตัดดังกล่าวเป็นของนาง บ. จึงพิพากษาลงโทษจำคุกนาย ล. เป็นเวลา ๓ ปี ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๗๘๐/๒๕๕๕ สำหรับต้นไม้สักพนักงานอัยการจังหวัดอุดรธานีให้จัดการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรท่าปลาได้คืนต้นไม้สักให้กับนาง บ. ไปแล้ว จังหวัดอุดรธานีจึงหารือว่าต้นไม้สักที่นาง บ. รับคืนไปนั้นจะดำเนินการเคลื่อนที่และขออนุญาตทำการแปรรูปไม้ตามกฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไร โดยกรมป่าไม้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญและไม่เคยมีแนวทางปฏิบัติ จึงหารือข้อกฎหมายในประเด็นดังนี้

๑. การขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าของจังหวัดอุดรธานีที่ดินเป็นของนาย ล. แต่ต้นไม้สักเป็นของนาง บ. ขอบด้วยพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ อย่างไร
๒. หากการขึ้นทะเบียนสวนป่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรมป่าไม้จะพิจารณาอนุญาตให้นาง บ. ทำไม้ที่ตัดไปแล้วตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ โดยปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ว่าด้วยการทำไม้หวงห้าม และระเบียบกรมป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง ได้หรือไม่ อย่างไร
๓. หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามข้อ ๑ และข้อ ๒ จะดำเนินการอย่างไร จึงจะชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมป่าไม้ โดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในการพิจารณาอนุญาตขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามกรณีนี้ นาย ล. ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้แสดงเอกสารครบถ้วนตามที่พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติไว้ และนายทะเบียนได้ตรวจสอบเอกสารและสภาพที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียนแล้ว จึงได้ออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าให้แก่ นาย ล. สำหรับต้นไม้สักที่ถูกตัด ซึ่งเป็นของกลางตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ นั้น พนักงานสอบสวนได้คืนต้นไม้สักให้กับนาง บ. ไปแล้ว แต่นาง บ. ไม่สามารถเคลื่อนย้ายต้นไม้สักนั้นได้ โดยยังคงอยู่ในพื้นที่สวนป่าของนาย ล. เนื่องจากกรมป่าไม้ยังคงมีประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจในการอนุญาตให้นำไม้เคลื่อนที่และแปรรูปไม้ตามกรณีนี้ว่าต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสวนป่าหรือกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) จึงเห็นว่าข้อหาหรือของกรมป่าไม้ตามกรณีนี้มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณาเพียงประเด็นเดียว คือ ต้นไม้สักที่ถูกตัดจากที่ดินที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าซึ่งศาลมีคำพิพากษาให้ต้นไม้สักนั้นเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ทำสวนป่านั้น การนำต้นไม้สักเคลื่อนที่และทำการแปรรูปไม้ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยสวนป่าหรือกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมป่าไม้ ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนหน่วยงานดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ และศาลชั้นต้น^๑ ได้รับฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า นาง บ. เข้าครอบครองทำประโยชน์ที่ดินที่นาย ล. ได้รับจัดสรรจากนิคมลำนานาน โดยนาง บ. ได้มอบหมายให้บุคคลอื่นช่วยกันปลูกต้นไม้สักในที่ดินที่พิพาท และนาย ล. ไม่เคยโต้แย้งคัดค้านแต่อย่างใด แสดงว่านาย ล. ยอมรับรู้สิทธิครอบครองของนาง บ. แล้ว ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ จึงเห็นว่า ต้นไม้สักของกลางเป็นของนาง บ. การที่นาย ล. ทำสัญญาขายต้นไม้สักให้แก่บุคคลอื่นไปโดยรู้อยู่แล้วว่าไม่ใช่ทรัพย์สินของตน แสดงว่านาย ล. มีเจตนาทุจริต เมื่อผู้ซื้อเข้าตัดต้นไม้สักจนหลุดออกจากลำต้น อันเป็นการทำให้ทรัพย์สินเคลื่อนที่ไปแล้ว นาย ล. ย่อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ผู้อื่น ดังที่ศาลมีคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่นาย ล. ไม่ได้เป็นผู้ปลูกต้นไม้สักและไม่ได้เป็นผู้ควบคุม ดูแล หรือดำเนินการสวนป่าด้วยตัวเอง อันเป็นหน้าที่ประการหนึ่งที่ทำสวนป่าต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขแบบท้ายหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า (สป.๓) ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า และการโอนทะเบียนสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และนายทะเบียนอาจใช้เป็นเหตุในการสั่งพักใช้หนังสือรับรองและอธิบดีกรมป่าไม้ อาจสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองออกจากทะเบียนได้

^๑คดีหมายเลขแดงที่ ๗๘๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕

๒ เงื่อนไขแนบท้ายหนังสือรับรอง

ให้ผู้ทำสวนป่าตามหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ... ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

๒๓๒

๓. ต้องควบคุม ดูแล และดำเนินการด้วยตนเอง ในกรณีจำเป็น ไม่อาจอยู่ควบคุม ดูแล และดำเนินการด้วยตนเองได้ ให้มอบหมายผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้ควบคุม ดูแล และดำเนินการแทนเป็นครั้งคราว ซึ่งต้องไม่ใช่เป็นการเข้าหรือโอนสิทธิตามหนังสือรับรอง และถ้าเกิดความเสียหายใด ๆ ขึ้น ผู้รับหนังสือรับรองต้องรับผิดชอบ

๒๓๒

๘. หากผู้ทำสวนป่าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนสั่งพักใช้หนังสือรับรอง มีกำหนดไม่เกินหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง และอธิบดีกรมป่าไม้อาจสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองออกจากทะเบียนเสียก็ได้ โดยผู้ทำสวนป่าจะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายกรณีใด ๆ ก็ได้

๒๓๒

แต่โดยที่การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามมาตรา ๖^๓ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า ฯ เป็นการทำให้คำสั่งทางปกครองอย่างหนึ่งตามบทนิยามคำว่า “คำสั่งทางปกครอง” ในมาตรา ๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อข้อเท็จจริงกรณีนี้ไม่ปรากฏว่าอธิบดีกรมป่าไม้ได้ดำเนินการสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแต่อย่างใด ดังนั้น การขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามกรณีนี้ จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลทางกฎหมายตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง^๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ อันเป็นผลให้ที่ดินตามกรณีนี้เป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่าฯ อยู่ต่อไป ด้วยเหตุนี้ การนำเคลื่อนที่และการแปรรูปไม้ที่ได้มาจากสวนป่า จึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสวนป่าฯ

(นายชูเกียรติ รัตนชัยชาญ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๖

มาตรา ๖ ให้นายทะเบียนพิจารณาและแจ้งการสั่งรับหรือไม่รับขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอตามมาตรา ๕ หรือได้รับรายงานผลการตรวจสอบตามมาตรา ๗ แล้วแต่กรณี

การสั่งรับขึ้นทะเบียนและการออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ยื่นคำขอมีสិทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งดังกล่าว คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

“มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๔๒ คำสั่งทางปกครองให้มีผลใช้บังคับต่อบุคคลตั้งแต่วันที่ผู้รับนั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไป

คำสั่งทางปกครองย่อมมีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลลงโดยเงื่อนไขเวลาหรือโดยเหตุอื่น

เมื่อคำสั่งทางปกครองสิ้นผลลง ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเรียกผู้ซึ่งครอบครองเอกสารหรือวัตถุอันใดที่ได้จัดทำขึ้นเนื่องในการมีคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ซึ่งมีข้อความหรือเครื่องหมายแสดงถึงการมีอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้น ให้ส่งคืนสิ่งนั้นหรือให้นำสิ่งของดังกล่าวอันเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้นั้นมาให้เจ้าหน้าที่จัดทำเครื่องหมายแสดงการสิ้นผลของคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้